
BELEID WARME WEERSOMSTANDIGHEDEN

---

19 mei 2020 (Herziende versie 7 juni 2019)

Hoe gaat Dichterbij om met het gegeven dat we in Nederland steeds vaker te maken krijgen met perioden van warme weersomstandigheden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding.....	3
2. Kader: definitie en richtlijnen	3
2.1 Regelgeving.....	3
2.2 Uitgangspunten beleid	3
3. Het beleid.....	4
3.1 Algemene maatregelen	4
3.2 Maatregelen vastgoed.....	6
3.3 Verantwoordelijkheden	7
4. Implementatie	8
4.1 Communicatie.....	8
4.2 Jaarlijkse werkwijze.....	9

1. Inleiding

In de zomer van 2018 is in Nederland de langste hittegolf ooit gemeten, met het hoogtepunt van medio juli tot medio augustus. In totaal werden in De Bilt 76 warme dagen (maximumtemperatuur 20,0°C of hoger), 37 zomerse en 8 tropische dagen gemeten. Gemiddeld worden in De Bilt 60 warme dagen, 21 zomerse en 4 tropische dagen gemeten.

Deze extreem warme zomer leidde binnen Dichterbij tot problemen bij zowel cliënten op (woon-) locaties (slecht slapen, probleemgedrag, uitdroging, oververhitting) als bij personeel (zorgpersoneel en personeel op kantoren).

Deze ervaring en het gegeven dat we in de toekomst vaker te maken zullen krijgen met periodes met warme weersomstandigheden maakt het noodzakelijk dat Dichterbij hierop beleid formuleert. Het beleid dient de organisatie een kader en richtlijnen te geven aan hoe binnen Dichterbij om te gaan met perioden van warme weersomstandigheden.

2. Kader: definitie en richtlijnen

2.1 Regelgeving

Er bestaat in Nederland geen regelgeving voor maximale temperaturen in gebouwen. De ARBO-wetgeving geeft wel richting evenals voorlichting vanuit bv. RIVM en VWS.

Het Nationaal Hitteplan heeft als doel organisaties er tijdig op te attenderen dat een periode van aanhoudend warm weer wordt verwacht. Het RIVM besluit samen met het KNMI of het Nationaal Hitteplan geactiveerd wordt.

De kans op aanhoudend warm weer, met maximumtemperaturen boven de 27 graden speelt hierin een belangrijke rol. Daarnaast zijn onder andere de verwachte nachttemperatuur en de luchtvochtigheid factoren waarmee in de beslissing rekening wordt gehouden. Meer over het hitteplan staat op <https://www.rivm.nl/hitte>.

De belangrijkste maatregelen tijdens een aanhoudende hitte volgens het hitteplan zijn:

- **Drink voldoende:** ook als u geen dorst heeft. U drinkt te weinig als u minder plast dan gebruikelijk of als de urine donker van kleur is. Bedenk dat u ook ongemerkt veel vocht verliest door transpiratie.
- **Zorg voor koelte:** draag dunne kleding. Blijf in de schaduw en beperk lichamelijke inspanning in de middag (tussen 12 en 16 uur).
- **Houd de woning koel:** opwarming van de woning kan worden beperkt door tijdig gebruik te maken van zonwering, ventilator of, indien aanwezig, airconditioning. Zorg voor continue ventilatie door ventilatieroosters open te houden of ramen op een kier te zetten.

2.2 Uitgangspunten beleid

ZORG

De medewerkers in de zorg en de lijnorganisatie zijn primair verantwoordelijk voor het volgen van de maatregelen uit dit beleid.

De professionals van Dichterbij zijn goed in staat om ook in periodes van warme weersomstandigheden zodanig te handelen dat de kwaliteit van zorg voor de individuele cliënt

gehandhaafd blijft. Ook dan gelden de uitgangspunten die bij de professionele grondhouding van een begeleider bij Dichterbij horen:

- De cliënt staat centraal
- 'Zo gewoon waar mogelijk'
- De begeleider handelt met kennis, overlegt, stelt vragen, deelt ervaringen en maakt gebruik van de ondersteuning die de organisatie aanbiedt

Door medische noodzaak kan, ter beoordeling van een arts (liefst AVG) in opdracht van Dichterbij worden afgeweken van dit beleid. De zorgmanager is verantwoordelijk voor het initiëren van de uitvoering van de dan noodzakelijke maatregelen.

In de driehoek van regiebehandelaar, DVC'er (/begeleider) en manager wordt besproken wat mogelijke (gezondheid)risico's zijn voor de individuele cliënt en wat nodig is om risico's te voorkomen of te beperken. De risico's en acties worden vastgelegd in de risico-inventarisatie in het ecd van de cliënt. Managers ondersteunen op dit proces en om noodzakelijke maatregelen te treffen en voorzieningen te regelen.

VASTGOED

Vastgoed biedt aanvullende ondersteuning wanneer het uitgangspunt 'gewoon waar mogelijk' samen met de maatregelen uit dit beleid niet toereikend is.

Bij te kiezen maatregelen wordt rekening gehouden met het (in ontwikkeling zijnde) beleid voor duurzaamheid en energie. Maatregelen kunnen structureel zijn (zoals de aanpassingen in het gebouw of aan de omgeving) of tijdelijk (zoals de inzet van mobiele airco's).

3. Het beleid

3.1 Algemene maatregelen

Vanaf 26 graden Celcius in woon- en slaapruidtes neemt Dichterbij maatregelen in de dagelijkse zorg, waar mogelijk en als noodzakelijk aangevuld met maatregelen aan het gebouw en de omgeving.

Voor bedgebonden cliënten* mag de temperatuur in de slaapkamer om 22.00 uur niet hoger zijn dan 25 graden Celcius. Wanneer de temperatuur voor bedgebonden cliënten om 22.00 uur wel hoger dan 25 graden Celsius is dan neemt Dichterbij maatregelen in de dagelijkse zorg en als noodzakelijk aangevuld met maatregelen aan het gebouw en de omgeving. Maatregelen aan het gebouw en de omgeving worden genomen op basis van een risico-taxatie door de zorgmanager/dvc-er en voor deze maatregelen wordt de expertise van de afdeling vastgoed ingeschakeld. Indien nodig wordt een AVG geraadpleegd voor advies.

* Bedgebonden betekent dat een cliënt aan het bed is gekluisterd, waardoor hij/zij niet zelfstandig het bed uit kan (bijvoorbeeld door fysieke beperkingen, fixatie, bedbox, etc.) en dus voor koeling, drinken of het opzoeken van een koelere ruimte, volledig afhankelijk is derden.

MAATREGELEN IN DE DAGELIJKSE ZORG: WAT KUN JE ALS MEDEWERKER ZELF REGELEN?

Als het erg warm wordt zijn er verschillende manieren om het voor de cliënten en medewerkers zo aangenaam mogelijk te maken.

1. Maak bij de risico-inventarisatie in het Ondersteuningsplan inzichtelijk als cliënten/patiënten een verhoogd risico hebben, zoals bijvoorbeeld:

- Mensen die niet zelf adequaat kunnen reageren door hun beperkingen.
- Mensen met specifieke aandoeningen, zoals longproblemen, diabetes mellitus of hartfalen.
- Mensen met overgewicht of een lage of hoge leeftijd.
- Mensen met een nieraandoening of een vochtbeperking.
- Mensen die gebruik maken van hulpmiddelen waardoor er minder mogelijk is mbt verkoeling (bv ortheses)
- Mensen die door hun gedrag (bv vaste structuren) minder gebruik maken van verkoelende mogelijkheden of vasthouden aan handelingen in een te warme omgeving
- Mensen met een psychiatrische aandoening of motorische bijwerkingen bij medicatie
- Mensen met neurologische aandoeningen zoals Parkinson of een dwarslaesie
- Bij ouderen ontbreekt in toenemende mate het temperatuurgevoel en het dorstgevoel, waardoor uitdroging sneller optreedt
- Een verstandelijke beperking is een risicofactor op zich

2. Zorg voor voldoende vochtinname

- 2 tot 3 liter drinken bij extreme warmte.
- Maak de hoeveelheid vocht duidelijk (2 flessen van 1 of 1½ liter per dag). Gebruik hanteerbare hoeveelheden (bv 6 flesjes van 500 ml)
- Controleer de urinekleur en -productie; een kleine urineproductie met een donkere kleur kan duiden op uitdroging.
- Beperk alcoholgebruik

3. Zorg voor afkoeling

- Luchtige kleding. Gebruik een hoofddeksel
- Luchtig beddengoed
- Gebruik verkoelende maatregelen zoals een voetenbadje, koud washandje, verkoelende kruik (maar voorkom bevriezing)
- Beperk inspanning
- Bescherming tegen invallend zonlicht.
- Gebruik van ventilatoren.
- Zet ramen en deuren 's morgens en 's avonds open als het buiten koel is. Maar houdt ze overdag juist goed dicht. Overleg met de zorgcentrale i.v.m. eventueel uitluisteren of 's nachts ramen open kunnen. Houdt dan ook rekening met inbraakveiligheid.
- Plaats horren als ramen en/of deuren open gezet worden. Insecten zijn niet bevorderlijk voor de nachtrust en veel cliënten kunnen hier zelf niet in handelen.
- Zet de mechanische ventilatie overdag op een lage stand en 's nachts op een hoge stand.
- Pas op met gebruik airco's: vooral 's nachts kan een airco teveel afkoelen waardoor het juist te koud op een slaapkamer wordt.
- Zorg voor een leefomgeving met meer groen en minder steen

4. Schakel ook vrijwilligers/verwanten in

- Vraag vrijwilligers/verwanten of zij willen opletten dat hun naaste goed drinkt.
- Zorg dat vrijwilligers/verwanten duidelijk geïnstrueerd over de risico's, kenmerken en mogelijkheden bij extreme warmte.

5. Wees creatief met het verlenen van zorg

- Maak afspraken binnen je team om zorgverlening goed aan te passen op de warmte.
- Overweeg om bepaalde onderdelen van de zorgverlening tijdelijk niet uit te voeren. Zo maak je tijd vrij om te zorgen dat de cliënt/patiënt goed drinkt.
- Zorg voor een zorgvuldige afstemming met wonen / dagbesteding / nachtzorg.

MAATREGELEN GEBOUWEN EN OMGEVING: WAT REGELT VASTGOED?

Daarnaast kan het nodig of verstandig zijn om de warmteproblemen aan te pakken door aanpassingen te doen aan het gebouw of omgeving. Dit wordt alleen gedaan als maatregelen in de zorg als bovenstaand beschreven niet afdoende zijn. Denk hierbij aan:

1. Voorkomen van zoninstraling

- Aanbrengen zonwerende folie op ramen.
- Aanbrengen screens (zonwering aan de buitenzijde werkt beter dan aan de binnenzijde).
- Aanbrengen rolluiken.
- Aanbrengen uitvalschermen.
- Aanplant bomen of struiken.
- Aanbrengen overkappingen.

2. Aanpassing/uitbreiding installatie

- Aanbrengen airconditioning (vaste of tijdelijke installatie).
- Verbeteren ventilatie en evt. toevoegen topkoeling op ventilatie.

3. Beperken warmtelast

- Verbeteren dakisolatie (met name bij platte daken).
- Verbeteren gevelisolatie.
- Vervangen ruiten door glas met hogere isolatiewaardes en zonwerende coatings.

3.2 Maatregelen vastgoed

NIEUWBOUW

Bij nieuwbouwprojecten wordt in het programma van eisen meegenomen dat het in de gebouwen niet warmer mag worden dan 26 graden Celcius in de woon- en slaapruidtes en 25 graden Celcius om 22.00 uur in de slaapruidtes waar bedgebonden cliënten verblijven.

BESTAANDE BOUW

Er kan onderscheid worden gemaakt naar onderstaande maatregelen:

1. Tijdelijk inzet mobiele airco's op afroep (contract leverancier)
2. Bouwkundig of installatietechnisch permanent

Bij de afweging voor een maatregel zal de verwachte exploitatieduur worden meegenomen. Als het een huurlocatie betreft dan zal een maatregel worden afgestemd met de verhuurder. Na het vaststellen van het beleid zal pro-actief contact worden gelegd met de betreffende verhuurders. Belangrijk is dat een zorgvuldige keuze wordt gemaakt. Een adhoc maatregel, ingegeven door gewenste snelheid, wordt niet duurzaam geacht. Mede door de huidige overspannen aannemersmarkt dient rekening te worden gehouden met langere doorlooptijd om de maatregelen te realiseren. Inzet van mobiele airco's kan daarom ook een tijdelijke maatregel zijn ter overbrugging van de langere realisatietijd.

De afdeling Vastgoed houdt een overzicht bij van maatregelen die op locaties worden genomen/zijn gepland, hoeveel mobiele airco's Dichterbij heeft, waar deze staan opgeslagen en wanneer er voor het laatst onderhoud is gepleegd.

Bij locaties waar hinder wordt ervaren en aanvullende maatregelen vanuit vastgoed noodzakelijk zijn, wordt een korte termijn oplossing geboden met een mobiele airco. Daarna zal worden onderzocht welke en in hoeverre wenselijke bouwkundige- of installatie maatregelen nodig zijn. Communicatie tussen de afdeling Vastgoed en de betreffende locatie is belangrijk, zodat medewerkers weten wanneer ze een structurele oplossing kunnen verwachten (en hoe een tijdelijke oplossing vorm krijgt).

CONTRACT MOBIELE (AIRCO)

Er is een raamovereenkomst aan gegaan met een derde partij die gespecialiseerd is in mobiele airco's. Dit bedrijf is Andrews Sykes. Zij hebben landelijke dekking. De condities in de overeenkomst zijn als volgt:

1. Zij worden single supplier voor de afdeling Vastgoed van Dichterbij voor de levering van tijdelijke airco's
2. Zij garanderen 99% levering van een oplossing met mobiele airco binnen 24-uur
3. Zij hebben een service-/nooddienst die 24/7/365 bereikbaar is
4. Zij adviseren (en berekenen) bij elke aanvraag welke oplossing het beste is (voor de temperatuur, maar ook bijvoorbeeld voor luchtstroming, geluid enz)

Het interne proces is hier op ingericht.

3.3 Verantwoordelijkheden

- De zorg is verantwoordelijk voor de uitvoering voor genoemde maatregelen in de dagelijkse zorg.
- Afdeling Vastgoed is verantwoordelijk voor de realisatie van noodzakelijke aanpassingen aan gebouw en omgeving.
- Keuze van aanpassingen aan gebouw en omgeving is altijd in overleg met de zorg.
- Technische haalbaarheid van maatregelen is ter beoordeling van Vastgoed.

WANNEER BETAALT DICHTERBIJ?

Als temperaturen in de leefruimtes (woon/slaapkamer) boven de 26 graden komen dan neemt Dichterbij maatregelen. Bij bedgebonden cliënten neemt Dichterbij maatregelen indien de temperatuur om 22.00 uur hoger dan 25 graden is. Kosten voor een goed leefklimaat worden dan ook door Dichterbij gedragen. De airco kan worden aangevraagd via vastgoed@dichterbij.nl.

WANNEER BETAALT DE CLIËNT OF VERWANT?

Als een cliënt of verwant eerder maatregelen wil nemen, is dit voor eigen kosten. De cliënt of verwant vraagt Dichterbij om akkoord. Dichterbij stelt eisen voor de aanschaf van een eigen airco (denk aan wet – en regelgeving, veiligheid, impact op medebewoners en een onderhoudsovereenkomst). De zorgmanager beoordeelt de aanvraag. Afdeling Vastgoed stelt richtlijnen op waaraan, indien van toepassing, een aanvraag getoetst kan worden. De kosten voor aanleg, beheer, verbruik en onderhoud (uitgevoerd door een gecertificeerd bedrijf) zijn voor rekening van de cliënt/verwant.

Heeft een cliënt voor vaststelling van dit beleid reeds zelf geïnvesteerd in een eigen installatie dan blijven deze kosten, inclusief alle exploitatiekosten, voor rekening van de cliënt. Dichterbij neemt dus geen kosten van bestaande installaties over.

Meer informatie over de kosten en eisen voor de aanschaf van een eigen airco is te vinden in het document *Richtlijnen en uitgangspunten voor het plaatsen van een mobiele of vaste airco* (via sociaal intranet, infoplein, tegel veiligheid en preventie, hittebeleid).

4. Implementatie

4.1 Communicatie

Uitgangspunt in de communicatie is dat er vooral een beroep wordt gedaan op de professionaliteit van de medewerker. De begeleider handelt met kennis, overlegt, stelt vragen, deelt ervaringen en maakt gebruik van de ondersteuning die de organisatie aanbiedt. De praktijk wijst uit dat er veel inventiviteit en creativiteit is onder medewerkers om in deze extreme situaties toch kwalitatief goede zorg te kunnen bieden. In de berichtgeving (maar ook bijv. door korte AJHVM-filmpjes) zal dit als kernboodschap doorklinken.

Anderzijds stelt Dichterbij de kaders en richtlijnen waarmee medewerkers de speelruimte ervaren, om per situatie te kunnen handelen. Dichterbij stelt informatie beschikbaar en faciliteert via de ondersteunende diensten helpdesk-functies, zodat medewerkers (indien nodig) hierop kunnen terugvallen. 'Gewoon waar mogelijk' blijft het uitgangspunt.

IN TE ZETTEN MIDDELEN EN MEDIA

Het sociaal intranet wordt als centraal middel ingezet:

- Centrale berichtgeving via Actueel en groepen
- Centrale ontsluiting van relevante informatie (protocol, tips/trucs, FAQ, websites e.d.) via een widget op de startpagina. Deze widget (tegel) wordt tussen mei en november vast op de startpagina gezet, in de overige maanden niet.
- Publiceren van filmpjes (in AJHVM-stijl) waarin begeleiders en cliënten vertellen hoe zij met de extreme hitte omgaan en welke creatieve ingevingen zij hebben bedacht. Deze filmpjes hebben een tweeledig doel: zij hebben een informatieve functie, maar zij benadrukken nog meer de eigen verantwoordelijkheid van de betrokkenen. Voor het herkennen van uitdroging wordt een filmpje gepubliceerd.
- Veel gestelde vragen en antwoorden. Hiervoor kan geput worden uit eerdere opmerkingen op het sociaal intranet, de inventarisatie van Vastgoed en ervaringen van de helpdesk. FAQ zijn informatief en kunnen helpen om de belastbaarheid van de helpdesk te verminderen.

4.2 Jaarlijkse werkwijze

